

PWYLLGOR ARCHWILIO CYMUNEDAU

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio Cymunedau a gynhaliwyd yn Ystafell Bwyllgora 1a, Neuadd y Sir, Rhuthun, Dydd Iau, 30 Mehefin 2016 am 9.30 am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Brian Blakeley, Bill Cowie, Peter Evans, Huw Hilditch-Roberts (Cadeirydd), Martyn Holland, Bob Murray, Anton Sampson, Cefyn Williams a Cheryl Williams

Arsylwyr: Y Cynghorwyr Arwel Roberts a/ac Huw Williams

Roedd y Cynghorydd Eryl Williams yn bresennol ar gais y Pwyllgor yn rhinwedd ei swydd fel Aelod Arweiniol dros Addysg

HEFYD YN BRESENNOL

Cyfarwyddwr Corfforaethol: Uchelgais Economaidd a Chymunedol (RM), Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd (GW), Pennaeth Addysg (KIE), Rheolwr Tim Cefnogi Pobl (KN), Rheolwr Cynllunio Addysg ac Adnoddau (IL), Prif Reolwr Cymorth Addysg (GD), Cydlynnydd Archwilio (RE) a Gweinyddwr Pwyllgorau (SLW).

1 YMDDIHEURIADAU

Cafwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorwyr Rhys Hughes a David Simmons, a gan Debra Houghton a John Piper (Aelodau Addysg Cyfetholedig). Oherwydd ymrwymiad blaenorol, nid oedd y Cynghorydd Bobby Feeley (Aelod Arweiniol dros Ofal Cymdeithasol - Gwasanaethau Plant ac Oedolion) yn gallu bod yn bresennol.

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Datganodd y Cynghorydd Huw Hilditch-Roberts, Martyn Holland, Cefyn Williams a Cheryl Williams gysylltiad personol yn eitem 5 (Adolygu'r Polisi Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol).

3 MATERION BRYD FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Dim.

4 COFNODION

Cyflwynwyd Cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Archwilio Cymunedau a gynhaliwyd ar 12 Mai 2016:-

PENDERFYNWYD – *y dylid derbyn a chymeradwyo'r Cofnodion fel cofnod cywir.*

5 ADOLYGIAD O'R POLISI CLUDIANT O'R CARTREF I'R YSGOL

Cyflwynodd y Pennaeth Addysg yr adroddiad (a ddosbarthwyd yn flaenorol) i'r Aelodau er mwyn ystyried effaith y polisi cludiant ysgol newydd ar gyfer disgyblion ysgolion uwchradd sydd ar waith o fis Medi 2015.

Eglurodd y Pennaeth Addysg bod aelodau etholedig wedi cymeradwyo i gynnal adolygiad o'r Polisi Cludiant Ysgol bresennol yn y Gweithdy Rhyddid a Hyblygrwydd a gynhaliwyd ym mis Mehefin 2014. Mae'r broses wedi arwain at Bolisi diwygiedig yn cael ei weithredu o fis Medi 2015.

Pwrpas yr adolygiad oedd edrych ar y meysydd canlynol:

- Sicrhau bod y rheol 2-3 milltir cynradd/uwchradd yn cael ei chadw
- Darpariaeth Ffydd/laith
- Darpariaeth ôl-16
- Dichonoldeb pwyntiau casglu canolog
- Darpariaeth Anghenion Addysgol Arbennig (AAA)
- Llwybrau peryglus

Mae'r adolygiad hefyd yn cydnabod pwysau ariannol ar y gyllideb Cludiant Ysgol ar y cyfnod hynny, rhai ohonynt wedi'u priodoli i anghysondebau hanesyddol yn y gwasanaethau a ddarperir, lle'r oedd yr adolygiad yn gofyn am gywiriad.

Wrth gymhwyso'r Polisi, dynodwyd "mannau codi" lle mae gan ddisgyblion yr hawl i gludiant am ddim o'r cartref i'r ysgol gan dderbyn cludiant i'w "hysgol addas" agosaf.

Yn sgil cymhwyso'r Polisi, mae nifer o gwynion wedi dod i law gan rieni/gwarcheidwaid, y rhan fwyaf ohonynt yn ymwneud â chael gwared ar dacsis o'r cartref i'r ysgol neu gyflwyno "mannau codi dynodedig" a'r ffaith ei fod yn gyfrifoldeb ar y rhiant/gwarcheidwad i drefnu taith y disgybl at y "man codi dynodedig".

Ar ddiwedd 2015, ysgogwyd her Adolygiad Barnwrol gan riant a oedd yn herio fod gan yr Awdurdod Lleol ddyletswydd i gludo eu plentyn o'r cartref i'r man codi, gan eu bod o'r farn bod y llwybr yn un peryglus. Ar ôl cael cyngor cyfreithiol gan Gwnsler, dyma'r Cyngor yn yr achos penodol hwn, yn defnyddio ei bwerau dewisol i ddarparu gwasanaeth tacsî o gartref y disgybl at y "man codi" dynodedig.

Mewn ymateb i'r cyngor cyfreithiol a dderbyniwyd, eglurodd y Cyngor hefyd eiriad y Polisi ac o dan amgylchiadau lle y dylid cymhwyso disgresiwn, ail-archwiliwyd nifer o achosion eraill. Lle bo'n briodol, ailgyflwynwyd gwasanaethau tacsî sy'n bwydo i'r bysiau a gafodd eu tynnu yn ôl yn flaenorol. M Mae'r Cyngor wedi cysylltu â rhieni/gwarcheidwaid sydd â phlant oedd yn arfer cael eu danfon mewn tacsî ond lle cafodd y gwasanaeth ei dynnu'n ôl ond sydd heb apelio neu gwyno, ac sydd o bosibl yn byw ar lwybr peryglus, yn eu cyngori i ailymgeisio am gludiant am ddim ac i ddarparu tystiolaeth berthnasol o'r llwybr peryglus.

Yn dilyn her yr Adolygiad Barnwrol, mae canllawiau pellach wedi'u cyhoeddi i egluro'r polisi, a chopi wedi ei atodi i'r adroddiad er gwybodaeth i'r Aelodau. O

ganlyniad i'r adolygiad barnwrol, a'r canllawiau a gyhoeddwyd, mae gofyn i'r Polisi ei hun i gael ei adolygu. Amlinellodd y Pennaeth Addysg yr amserlen arfaethedig ar gyfer y broses adolygu, fel y nodir ym mharagraff 4.4.2 yr adroddiad.

Gofynnodd yr Aelodau a oedd ysgolion cymunedol mewn ardaloedd gwledig yn cael eu hystyried o hyd yn "ysgolion bwydo" ar gyfer ysgolion uwchradd penodol, ee Ysgol Bro Fammau yn Llanferres yn gwasanaethu cymunedau Llanferres, Llanarmon yn lâl a Graianrhyd ac yn y gorffennol wedi bod yn "ysgol fwydo" i Ysgol Brynhyfryd. Fodd bynnag, ers gweithrediad llym y Polisi Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol, nid oedd Ysgol Brynhyfryd bellach yn cael ei ystyried fel yr "ysgol briodol agosaf" ar gyfer rhai o ddisgyblion Ysgol Bro Fammau gan eu bod yn byw yn nalgylch ysgolion yr Wyddgrug. Mae'r broblem hon yn effeithio mwy ar ardaloedd gwledig nag ar ardaloedd trefol, a allai o bosibl yn y tymor hir effeithio ar ddemograffeg ardaloedd gwledig.

Wrth ymateb i gwestiynau'r Aelodau, roedd yr Aelod Arweiniol dros Addysg, Pennaeth Addysg a Phennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Gwasanaethau Democraidd:

- yn cynghori bod swyddogion ar hyn o bryd yn edrych ar y mater o "ysgolion bwydo" fel rhan o'r gwaith o adolygu'r Polisi a p'un ai gellir defnyddio pwerau dewisol yr Awdurdod Lleol mewn perthynas â nhw. Roedd gan yr Awdurdod Lleol ddyletswydd i gludo disgyblion i'r "ysgol addas agosaf", yn amodol ar gyfrwng iaith, ystyriaethau ffydd, ac i gwrdd â gofynion diogelu a sicrhau eu lles. Mae'r gofynion deddfwriaethol mewn perthynas â darparu cludiant yn cael ei egluro yn y Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008. Fodd bynnag, mae'r penderfyniad yn nwylo'r Awdurdod Lleol os mai dyma'r "ysgol addas agosaf"
- cydnabod y bu effaith ar rai cymunedau o ganlyniad i weithrediad y Polisi. Serch hynny, mae'r Cyngor wedi ymateb yn gadarnhaol i'r heriau a gyflwynwyd gan y cymunedau yr effeithir arnynt, ac yn dilyn cyfarfodydd gyda rhieni a phartion yr effeithir arnynt, daeth y ddwy ochr i gytundeb
- cost addysg yn faes cymhleth. Mewn achosion lle mae disgyblion Sir Ddinbych wedi trosglwyddo i addysg uwchradd mewn awdurdod cyfagos byddai cyllid Llywodraeth Cymru (LIC) ar gyfer eu haddysg yn cael ei dalu yn uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru i'r awdurdod hwnnw. Mae'r un peth yn berthnasol yn achosion disgyblion sy'n byw mewn awdurdodau cyfagos a gafodd eu haddysgu mewn ysgolion yn Sir Ddinbych
- dywedwyd os bydd rhieni yn codi pryderon gyda Swyddogion ynghylch yr effeithiau ar blentyn o beidio â gallu mynychu'r un ysgol â'i frodyr/brodyr a'i chwiorydd, byddent yn ystyried hynny fel rhan o'r cais o broses disgrisiwn. Mae materion fel yr effaith emosiynol o gael eu gwahanu oddi wrth frodyr a chwiorydd yn ffurfio rhan o'r broses adolygu polisi. Roedd yn bwysig bod rhieni/gwarcheidwaid yn herio gweithrediad y polisi yn swyddogol er mwyn sicrhau bod pob agwedd o'r gwaith yn ymddangos yn yr adolygiad sydd ar y gweill
- dywedwyd er y byddai pob her i gais y polisi yn cael eu hystyried mewn modd teg, ni ellir caniatáu disgrisiwn ym mhob achos
- cadarnhau bod y data ar gael ar nifer y disgyblion o Sir Ddinbych yn cael eu haddysgu mewn ysgolion awdurdod cyfagos yn ogystal ag ar y rhai o

awdurdodau cyfagos wedi eu haddysgu yn ysgolion Sir Ddinbych. Mewn ymateb i gais, cytunwyd bod data sy'n ymwneud â hyn o fis Medi 2013 hyd yma yn cael eu hanfon at yr Aelodau am wybodaeth

- cadarnhawyd y byddai'r adolygiad o'r polisi yn edrych ar ddyletswydd yr Awdurdod Lleol o ran y gyfraith i ddarparu ehangder ei bwerau dewisol - i alluogi paramedrau clir i gael eu gosod ar gyfer gweithredu disgresiwn yn y dyfodol, a'r potensial ar gyfer trefniadau teithio rhatach yn y dyfodol. Fel rhan o'r adolygiad, byddai ystyriaeth yn cael ei roi i gyfeiriad teithio y disgyblion i gael eu haddysg o fewn ac ar draws y ffin sirol a'r rhesymau dros eu dewisiadau. Byddai archwilio'r agwedd hon yn helpu'r Cyngor i benderfynu ar gynaliadwyedd hirdymor y trefniadau teithio yn ôl disgresiwn a'r hyn sydd fwyaf cost effeithiol
- cynghorwyd fod Sir Ddinbych yn gweithio'n agos gyda'i awdurdodau lleol cyfagos ar dderbyniadau ysgolion drwy Fforwm Derbyn i Ysgolion. Er bod cynghorau Wrecsam, Sir Ddinbych a Sir y Fflint yn mynychu cyfarfodydd y Fforwm yn rheolaidd, nid oedd Cyngor Conwy yn ymgysylltu'n llawn â'r fforwm
- cadarnhau bod Rheolwr Cludiant i Deithwyr y Cyngor yn y broses o drefnu cyfarfod gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy i archwilio dichonoldeb o ddefnyddio hyfforddwr oedd yn cludo disgyblion i ysgol yn Abergele ar gyfer y diben o ddarparu cludiant i ddisgyblion o Ruddlan i'r Rhyl.

Gofynnwyd i'r swyddogion i gynnwys rhieni yn y broses adolygu polisi ar y cyfle cyntaf posibl. Cytunwyd y dylai'r adolygiad o'r polisi gael ei gyflwyno i bob Grŵp Aelodau Ardal (MAG) i sicrhau eu bod yn gallu bwydo i mewn i'r adolygiad.

Dywedodd y Cadeirydd bod y gweithdrefnau sy'n ymwneud â'r broses asesu risg ar gyfer penderfynu a yw llwybr yn beryglus yn destun trafodaeth Archwilio yng nghyfarfod y Pwyllgor sydd i'w gynnal ym Medi 2016.

Ar ôl ystyried y wybodaeth a ddarparwyd yn yr adroddiad ac yn amodol ar y pwyntiau a godwyd yn y cyfarfod, mae'r Pwyllgor wedi:

PENDERFYNU:

- *i roi cymeradwyaeth i Swyddogion i symud ymlaen gydag adolygiad o'r Polisi Cymhwysedd Cartref i'r Ysgol ar yr amserlen a nodir yn yr adroddiad*
- *y dylai'r adolygiad gynnwys materion a godwyd gan rieni ac Aelodau yn dilyn gweithredu'r adolygiad blaenorol o'r polisi, ac*
- *wrth gwblhau'r adolygiad o'r polisi, bydd drafft o'r Polisi Cymhwysedd Cartref i'r Ysgol ddiwygiedig yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor i'w ystyried yn ei gyfarfod ym mis Rhagfyr 2016*

6 CEFNOGI BYW'N ANNIBYNNOL

Cyflwynodd y Rheolwr Tîm Cefnogi Pobl yr adroddiad (a ddisbarthwyd eisoes) fel bod yr Aelodau'n gallu monitro cynnydd Cefnogi Byw'n Annibynnol (SIL) wrth ddiwallu anghenion cymorth sy'n gysylltiedig â thai i bobl hŷn ar draws y sir.

Mae nodau ac amcanion y Gwasanaeth Cefnogi Byw'n Annibynnol yn cynnwys cefnogi unigolion drwy ddarparu cymorth ymyrraeth gynnar i gefnogi'r rhai ag anghenion mwy cymhleth.

Dywedwyd wrth yr Aelodau er na fu unrhyw doriad i'r grant Cefnogi Pobl ar gyfer y flwyddyn ariannol 2016/17, nid oedd unrhyw sicrwydd na fyddai LIC yn torri'r cyllid yn y dyfodol. Pwysleisiwyd na ellir defnyddio cyllid Cefnogi Pobl i ddarparu tai statudol neu wasanaethau gofal cymdeithasol. Ar hyn o bryd mae'r gwasanaethau Cefnogi Byw'n Annibynnol ond yn cyflenwi 400 awr o gefnogaeth yr wythnos, a oedd gryn dipyn yn llai na'r gofyniad cytundebol o 507 awr yr wythnos. Fodd bynnag, mae gwaith ar y gweill i fynd i'r afael â'r diffyg hwn trwy wella'r gwaith o farchnata'r gwasanaeth, yn enwedig i'r sectorau hynny o'r gymuned a oedd yn ymddangos i danddefnyddio'r gwasanaeth hy perchennog preswyl a deiliaid tai rhent preifat.

Gan ymateb i gwestiynau'r aelodau cynghorodd y Rheolwr Tîm Cefnogi Pobl:-

- bod pobl sy'n holi am Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl yn cael eu cyfeirio at yr adran berthnasol gan y Gwasanaeth Un Pwynt Mynediad (SPoA)
- bod y cyllid a ddyrannwyd i'r Gwasanaeth yn cael ei ddefnyddio yn bennaf i dalu staff Cefnogi Byw'n Annibynnol, a oedd yn cynnwys cyn-wardeniaid y llety gwarchod lle mae pob un ohonynt yn awr yn gweithio i'r Gwasanaeth Cefnogi Byw'n Annibynnol
- bod y gwasanaeth yn cynnig cefnogaeth ledled y sir i bob math o aelwydydd a oedd yn gymwys ar gyfer cymorth, a bod y Gwasanaeth heb ei gyfyngu i gyn gyfaddiladau llety cysgodol
- bod unigolion sydd wedi derbyn cymorth yn gyffredinol dros 50 oed
- bod nifer cynyddol o bobl hŷn sydd â dibyniaethau alcohol neu sylweddau, rhai ohonynt hefyd yn cyflwyno nodweddion ymddygiad gwrthgymdeithasol, a oedd yn cael eu cefnogi i fyw'n annibynnol
- bod y Gwasanaeth Cefnogi Byw'n Annibynnol yn gweithio'n agos ag Ymarferwyr lechyd i gefnogi unigolion lle bo hynny'n briodol
- ar ôl derbyn atgyfeiriad, bydd holl anghenion yr unigolyn yn cael ei asesu, bydd asesiad yn un cyfannol sy'n cynnwys edrych ar anghenion y defnyddiwr gwasanaeth a rhai ei deulu/theulu/ gofalwyr ac ati, ac
- rhai defnyddwyr gwasanaeth Cefnogi Byw'n Annibynnol yn defnyddio canolfannau dydd y Cyngor ac/neu wasanaethau cysylltiedig eraill os ydynt yn dymuno gwneud hynny.

Trafododd y Rheolwr Tîm Cefnogi Pobl gyda'r Rheolwr Un Pwynt Mynediad y mathau o wybodaeth a rannwyd yn rheolaidd rhwng y ddau wasanaeth fel mater o drefn gan archwilio a ellir gwella'r llif gwybodaeth ymhellach.

Ar ddiwedd y drafodaeth, diolchodd y Pwyllgor i'r Rheolwr Tîm Cefnogi Pobl am fynychu a phwysleisiodd y pwysigrwydd i holl wasanaethau'r Cyngor gydweithio â'i gilydd i ddarparu gwasanaethau gwell, effeithiol a di-dor i drigolion. Felly:

PENDERFYNWYD:

- (i) (a) yn amodol ar y wybodaeth uchod, i dderbyn yr adroddiad, a

(ii) bod adroddiad manwl yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor yn ei gyfarfod ym mis Hydref 2016 ar y manteision posibl o fabwysiadu ymagwedd symlach i reoli Cefnogi Byw'n Annibynnol, Ail-alluogi a Gwasanaethau Gweithiwr Cefnogi Iechyd a Gofal Cymdeithasol.

7 RHAGLEN WAITH ARCHWILIO

Roedd copi o adroddiad gan y Cydlynnydd Archwilio, a oedd yn gofyn i'r Pwyllgor adolygu a chytuno ar ei Raglen Waith i'r Dyfodol ac a oedd yn rhoi diweddariad ar faterion perthnasol, wedi ei ddsbarthu gyda'r papurau ar gyfer y cyfarfod.

Roedd copi o 'ffurflen ar gyfer cynigion Aelodau' wedi ei chynnwys yn Atodiad 2. Roedd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet wedi'i chynnwys yn Atodiad 3 ac roedd tabl yn rhoi crynodeb o benderfyniadau diweddar y Pwyllgor a'r cynnydd a wnaed o ran eu gweithrediad wedi ei gynnwys yn Atodiad 4.

Ystyriodd y Pwyllgor ei Rhaglen Waith i'r Dyfodol drafft ar gyfer cyfarfodydd yn y dyfodol, Atodiad 1, a chytunwyd ar y newidiadau a'r ychwanegiadau canlynol:-

8 Medi 2016

- Absenoldeb mewn Ysgolion Cynradd ac Uwchradd
- Llwybrau Peryglus i'r ysgol
- Arolwg Preswylwyr, ac
- Darpariaeth Adran Gwaith a Phensiynau/People Plus yn Sir Ddinbych. Gwahoddiad wedi'i ymestyn i'r Adran Gwaith a Phensiynau a People Plus i fynychu'r cyfarfod.

Cyn y cyfarfod ar 8 Medi, 2016, trefnwyd rhag-gyfarfod ar gyfer Aelodau yn dechrau am 9.00am

27 Hydref 2016 - Cefnogi Byw'n Annibynnol

15 Rhagfyr 2016 – Polisi Cymhwysedd Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol Drafft

PENDERFYNWYD - yn amodol ar y newidiadau a chytundebau uchod, i gymeradwyo'r Rhaglen Waith fel y caiff ei hamlinellu yn Atodiad 1 yr adroddiad.

Ar y pwynt yma, gofynnodd y Cyngorydd Cheryl Williams am ddiweddariad ynghylch â'r problemau gyda Gwasanaeth Meddygon Teulu y Tu Allan i Oriau.

Cadarnhaodd y Cydlynnydd Archwilio y byddai cynrychiolwyr o Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yn mynychu cyfarfod y Pwyllgor Archwilio Partneriaethau ar 7 Gorffennaf 2016 lle byddai croeso i'r Cyngorydd Williams i fod yn bresennol i gyflwyno ei chwestiwn.

8 ADBORTH GAN GYNRYCHIOLWYR Y PWYLLGOR

Cadarnhaodd y Cyngorydd Martyn Holland ei fod wedi mynychu:

- Cyfarfod y Gweithgor Mynd i'r Afael â Thlodi
- Cyfarfod Sgwrs y Sir – roedd yn presenoldeb yn wael i'r cyfarfod hwn, a

- Cynhaliwyd cyfarfod o'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol (CBYLI) y diwrnod blaenorol, a gafodd ei ganslo ar ôl hynny oherwydd dim ond un cynrychiolydd Undeb oedd yn bresennol.

Cadarnhaodd y Cynghorydd Brian Blakeley ei fod wedi ymddiswyddo o'r Cyngor Iechyd Cymuned (CIC).

Daeth y cyfarfod i ben am 11.08am.